

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 1 cor. 70 bani, 1/4 an 5 cor., 1/2 an 10 cor., 1 an 20 cor. Pentru ducerea la casă cu 30 bani pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 2 cor. 40 bani, 1/4 an 7 cor., 1/2 an 14 cor., 1 an 28 cor.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătinindu-se înainte.

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 14 bani, a doua-oră 12 bani, a treia-oră 10 bani.

Redacția și administrația: Strada Poplăcei Nr. 15.

Se prenumără la poște și librării.

În România abonamentele se fac la Agenția de Publicitate Carol Schulder, București, str. Doamnei 28, etajul I.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscrise nu se înapoiază. Numeri singuratici à 10 bani se vând în Sibiu: librăria „Tipografeii”, societate pe acțiuni. — În Alba-Iulia la librăria Weiss Bernat „La Loterie”.

TRIBUNA

Miopia politică.

I.

Povestind mai deună zi cu un jude maghiar, maghiar neaș, — de baștină, am dat în vorbă despre procesele „Tribunei”.

— Dle! — 'mi-a zis dîneul — mie îmi vine să cred, că aceia (procurorii, guvernul) au nebunit în toată forma.

— Vezi, — 'mi-am zis eu, — de așa serie enunțația asta în foaie, 'mi-ar face proces!

— Bine, — D Ta nu știi circumstanțele? — 'mi-a răspuns.

Serie, că pățimesc de „miopia politică”, și pace! Înțelesul rămâne același!

El bine, dle prim-ministru, dle Széll, dle Wlassics, dle procurorii, d voastră pățimiți de miopia politică.

Aceleași fatală, deasastroasă miopia politică, ce în miopie rinduri a „struncinat” în rețepile, înainte de catastrofele dela S. J. ó, — Mohács, — Vîlágos.

E foarte interesantă coincidența asta. Trece catastrofele prin apărarea neil partii Ardealului în lupta din țării.

Fudulia maghiară, miopia politică, care cuprinsese pe sfetnicul regelui martir, Béla al IV-lea, a instrăinat întru atîta popoarele concucitoare, încât afară de o semănție de Cumanii, nime nu s'a dus să apere pe regele, care tăbărise, ca să înfruntase năvălirea lui Dsngiz Kán, — la Sajó.

A urmat catastrofa. Nobilimea maghiară e mai mult înpănătată și lărmuitoare, — decât oredincioasă, vitează și jertfitoare.

Regele a fugit să-și mântuiescă viața, ear' țeara a fost devastată încât nici piatră pe piatră n'a rămas.

La Mohács? — Fudulia regelui și a lui Tomori, — a nobililor maghiari, a instrăinat pe puternicul voevod din Ardeal Ioan Zápolya încât, deși putea, a lăsat cu de-a voia ca armata maghiară să se nimicească. Regele a fugit și s'a înecat în nămol, îngropat sub calul său.

Tot miopia politică și fudulia maghiară a pricinuit și catastrofa din 48. Cu astfel de tratament, cu o apropiere sinceră, cu mai puțin exolusivism și egoism din partea maghiarilor — Vilagoș putea să devină Austerlitzul armatei maghiaro-române.

Dar' nu! Maghiarii au uitat totul și n'au învîțat nimic. Miopia politică se

moștenește la dinșii. De 30 de ani încoace nu fac altceva decât să se înstrăineze în mod fatal și consecvent de câ-tura conlocitorii din patrie.

Sfrîștitul? Neînconjurat, cu siguranță matematică: o catastrofă. Când și cum? Asta-i secretul viitorului. Dar conform legilor naturii, dezvoltării istorice, și analogiei o catastrofă se apropie. Veri va dela Vest? ori se va naște în intern? Știe Dumnezeu.

Noi, în articolul acesta nu dorim, decât să mai scoatem odată în relief miopia politică a jupânului Széll, a înaintașilor sei, și celorlalți miniștri și a tuturor sfetnicilor, cari „chibițează” la masa de calabrias — politic.

Oreșcuți în școala șovinismului, a intoleranței, a neseriosității, dînduli se ca instrucția o istorie a Ungariei, căt se poate de falsă și fantastă, aceeași domni ajungînd în fruntea țării fao politică de aventurieri.

Periculoasă și ridicolă deodată. Instrăinează o teorie și ridicolă toate puterile capabile să apere patria, ninerînd pe Maghiari și pe Jidani, soldații cei mai slabi și pehizuiți din lume.

Pentru-că, luând istoria în mână, reafund, afla-vom oare vre-o epocă de mărire a Ungariei, care să se poată atribui Maghiarilor?

Nu! Ludovic cel-mare, Italian adevărat, și-a compus armata din naționalități, fiindcă nu se încredea în Maghiari, cari totdeauna conspirau.

Ioan Huniade? A fost Român! Armatele lui? În majoritate Români. Maghiarii luorau împotriva lui, ca și Czillei și soții.

Mateiu Huniade, Corvinul? Cu feciorii din Ardeal și din Banat a bătut la porțile Vienei.

Bathlen, principele Ardealului? Cu cine a învins? Cu supușii sei, cu Români, de oare-ce atunci nu se colonisase Ardealul.

Rakoczi? Cu Ardealul și părțile dincoace de Tisa, — de oare-ce părțile locuite de Maghiari erau „lobonți”, erau pe partea împăratului.

Ear' Maghiarii? Când au rămas singuri au produs catastrofa dela Sajó, dela Mohács, dela Șirís, și cea mai rușinoasă înfrângere, reșcoala nobilimei maghiari și fuga dela Győr.

Fiecare român lupta punînd în uimire pe Napoleon I. pe câmpurile de luptă din Germania (v. Istoria regimentului 31), ear' Maghiarii, adunați la Győr, au tulit-o la fugă fără ca să fi dat piept

cu dușmanul. N'a răsunat nici o pușcătură. La primele acorduri din Mars-illaise eroii maghiari au fugit mîndocînd pămîntul.

Ca să nu observi aceste, îți trebuie într-adevăr multă miopia politică.

Cu toate aceste ei continuă mereu. Bațjouri, înjurături, apoi procese, temnițe, amende.

O politică oarbă! Și nu așfi ochilari destul de „concave”, destul de tari, pentru acești politicieni „de model”.

—Sirus—

Sibiul, 27 Martie n. 1903.

Memorand. Consiliul municipal al orașului Pilsen a decis să prezenteze guvernului austriac un memorandum împotriva introducerii amenduror limbi, cehă și germană, cum proiectase Köröndter din districtul Pilsen. Memorandul va fi prezentat prin deputații municipalității din Pilsen.

Situația guvernului. Ziarul „Neue Fr. Pr.” în numărul său de ieri publică un articol relativ la situația guvernului maghiar în fața obstrucției. Între altele „N. Fr. Pr.” zice: „Despre o iminentă crisă guvernială acum nu se poate vorbi. Poziția guvernului maghiar însă este foarte critică nu atât pentru obstrucția contra proiectelor militare cât mai virtos din cauza bugetului. Guvernul voște încă înainte de sărbătorile Paștilor să prezenteze dietei proiectul de indemnitate și atunci se va ști dacă opoziția are de gând să-l obstrueze pe acesta. În ultimul consiliu ministerial s'a vorbit și despre un proiect de indemnitate pentru șese luni, dar' nu s'a acceptat rămînînd pe lîngă cel de patru luni. Indemnitatea se va pertracta în dietă după sărbătorile Paștilor.

Dacă partidul independent și cel popular va continua cu obstrucția atunci situația guvernului ar deveni de tot problematică.

După interviul unui ziarist german Széll s'ar fi pronunțat că guvernul maghiar așteaptă cu liniște desvo țeara slăurului chlar, și până la sărbarea Sfântului Ștefan, atunci însă sînd constrîns din partea opoziției va aplica ohtiar și ex lez.

Clausula economică a triplei alianțe. O toaie semioficioasă din Berlin scrie, că contractul triplei alianțe are o clausula economică, care se referă la politica comercială a aliașilor.

Acțiunea bulgară. Din multe orășe universitare din Europa sosese știri despre formarea de societăți de studenți bulgari cu singurul scop de a lumina opinia publică din Europa asupra fazei, în care a intrat chestiunea macedoneană, precum și asupra împrejurărilor din Macedonia. Pentru această știri, toate aceste societăți s'au pus în legătura cu o comisi: ne ad hoc de studenți dela universitatea din Sofia. Atari societăți s'au înființat în Paris, Montpellier, Petersburg, Moscova, Lausanne, Lipsca, Viena, Berlin și în alte localități. Societatea din Paris prepară opinia publică prin „Figaro” și revista „L Européen”. Studențimea bulgară din Lipsca a funda în curînd un ziar sub titlul „Escoul Macedonei”, care va apăre la fiecare două săptămăni. Societatea din Moscova va scoate cu concursul lui Tolstoi, al lui Maxim Gorki și al altor scriitori și pictori ruși de valoare, un album despre Macedonia, de 1500 pagini.

Politică agrară în Irlanda. Este știut, că cele 254.210 moșii din Irlanda sînt proprietatea la 20 mi oameni numai, în mare parte Englezi, așa încăt Irlandezii sînt numai arîn datori.

La 1881 s'a dat o lege, care tindea asupra sorșii arîndatorilor, dar' până azi s'a dovedit de nefolositoare. Acum se proiectează alt „bill de pămînt”, care va urma soarta Irlandezilor. Este vorba, ca statul să cumpere moștile mari și să le vîndă făranișilor, ca aceștia să le plătească în rate. Spre scopul acesta statul se destinează 100 milioane funșii sterlingi. Proiectul s'a primit în camera engleză la prima citire, după o lungă motivare a deputatului Windham.

Principele Bismarck și Români.

Totdeauna s'a știut că Bismarck nu ne prea avea dragi. Când în anul trecut d' Sutherland Edwards scoase în publicitate unele documente, din cari se vedea reaua voință, aproape ura, cu care

cancelarul de fer tracta pe Români, n'a putut să surprindă decât pe acela, cari nu erau în curent cu adevărata istorie.

Singurul lucru care putea să se mire este esagerățunea sau cum am numi-o brutalitatea acelei antipatii pe care Bismarck o nutrea față de noi. Discursul cancelarului german Bülow încă reflectează ceva din sentimentele lui Bismarck.

El a zis, că nu vroște să se amestece în afacerile interne ale Ungariei. În această chestie a costit un lung raport, pe care consulul general al Germaniei din Budapesta l'a trimis în 1883, principelui Bismarck. Consulul german raportase șefului seu, că Trefort, fostul ministru de instrucție, i-se plînsese pentru oare care agitație germano-filă, care își avea centrul de agitație în Germania. Principele Bismarck răspunsese că agitația nu era serioasă și era operă de a profesorilor și că Germania n'avea dreptul să intervină în favoarea Germaniei din Ungaria, oi numai în al celorlor din provinciile baltice.

Bismarck nu se opriea numai la atatea. El dauuse, din opinia lui, interesele Germaniei, ca în Ungaria, erau inseparabile de interesele Maghiarilor. De altfel Bismarck susținuse, cănd Trefort își exprimase opinia că toate naționalitățile nemaghiare trebuiau să se împărtășească de aceeași tractare, că ministrul maghiar mai curînd vorbea ca un sol-găbrbur dela șate și nu ca un om de stat pretinzînt că Germanii să fie puși în aceeași categorie cu Slavii și Români.

Pentru marelle cancelar Româniilor erau un material de maghiarizare furtă, pe cînd Germanii, prin un fel de grație divină, trebuiau scoși de sub rigora șovinismului ungeres.

Bismarck își avea aceasta opinie în 1883 cînd regretul României intrase deja în orientarea politică. Și cu toate aceste cancelarul continuă să tradeze sentimente de ură față de Români. Ori-cît a fost de mare cancelarul, față de Români, și preste tot față de popoarele asuprite s'a arătat totdeauna ca un tiran.

Germania nu s'a mîncat în tot decursul timpilor de scutițoare a libertății popoarelor. Din contră egoistă, lipsită de orice sentimente de umanitate. Șoartea Bismarck o ilustrează în mod clar.

Față de cei slabi pururea a fost tiranică, rșu vitoare. Inuși împăratul Wilhelm, vorbărețul tuturor ocaziunilor, a jînut să-și flateze atîtușii cînd cu o-

stările psihice, în cari arta prin influența sa ne transpune.

Și întru tractarea acestei teme nu m'e voiu folosi de mare aparat științific, nu voiu cita multele teorii și ipoteze, prin cari învîțaji ceoră a espiica efectul arti, oi m'e voiu folosi mai mult de datele, ce experiența unui fărăru din noi ni-le subministră, de câte-ori sîntem influințaji de produse de artă. Voiu arăta deci efectul arti mai mult după-cum îl simțim, decât după-cum îl înțelegem.

Vē rog de indulgență și binevoitoare atențiune.

I.

Înaintē de a ceoa, în ce constă efectul arti, să vedem, cum și din ce sorgințe se naște arta?

A zis cineva, cum că cel dintăiu om a fost cel dintăiu poet, și ear' altul cum că cel din urmă poet va fi cel din urmă om. Aceste două frase înțelese ou anumită restricțiune par a face alușiune intru-cătva la nexul strîns dintre poezie, respective dintre artă și natura omenească, precum și la modul de naștere al arti.

Tradițiunea biblică ne spune, cum că după-ce Dumnezeu a făcut pe Adam, omul cel dintăiu, a vîzut, că nu e bine, să fie omul singur pe pămînt; așa a trimis un somn lui Adam, care a adormit adānc, ear' D zeu în somn lui Adam a luat din corpul acestuia o coastă și i-a făcut miere. Cînd s'a trezit Adam din somn, vîzu lîngă sine pe Eva, pe

oare Dumnezeu i-o dete de soție. Până aici tradițiunea biblică. Esteticianii însă adaugă, cum că frumșea orbitoare înșă Evei a fermecat la prima privire intru atăta pe Adam, încăt inima acestuia se umplu de o tainică atragere și iubire față de funșa încântătoare menită lui de soție; simțimentele, cari îl copleșiră inima, ei nu le puțu asomda, trebū să le exprime și le exprima spunînd Evei în graiul unui amoros naiv și neșpert în ale iubirii, cum că o iubește în mod neșpus de tare și cum că nimic pe lume nu-i este așa de drag ca ea; numai atăta: în avîntul simțimentului seu o preamărește și vestește și animalelor neovîntătoare, pasărilor cerului și fearălor pădurii, cum că Eva e mai frumoasă decât rosele Paradisului, mai încantătoare decât luceafărul dimineții, și cum că numai ea îl poate face deplin fericit în Raiul esfățurilor.

Eată dară: Adam primul poet ișric!

Trecu cătva timp. Adam cel fericit ou Eva lui mîncă din „pomul cel oplicit din „pomul științei binelui și a rului, sînt alungați din Paradis și trāesu în suferințe și năozari omenești mulți ani. Odată feciorii lui Adam, Cain și Abel, au rugat pe tatăl lor, să le descopere originea mamei lor și să le spuă despre amorul și fericiirea lui cu Eva în Paradis. Atunci Adam le nară cum el intr'o zi adormi adānc, cum apoi deșteptāndu-se vîzū lîngă sine pe Eva, cum această prin frumșea sa i-a sîrșnit în

inimă o tainică atragere și iubire și cum el a descoperit aceasta Evei, cum a voit să o îmbrățșeze și sărute, ear' ea s'a ferit, cum ei vestii animalelor neovîntătoare, cum că soția sa e mai frumoasă decât rosele Paradisului, și mai încantătoare ou luceafărul dimineții și cum că numai ea îl poate face fericit.

Astfel Adam deveni primul poet epic.

Dar' feciorii lui Adam nu s'au îndestulit ou atate, oi au rugat pe tatăl or, ca nu numai să le spuă cu gura, ci să le și arete prin semne externe: prin mișcări, gesturi, schime, cum s'a purtat el față de Eva, cānd a vîzut o lāngă sine, cum i'a declarat amor, cum a voit să o îmbrățșeze... adecă au rugat pe Adam să vorbească și să se poarte acum înaintea lor tocmai age, precum a vorbit și s'a purtat atunci de demult față de Eva, cānd îl declara amor...

Dacă Adam a împlinit și aceasta rugare a fiilor sei, el deveni primul poet dramatic și primul actor.

Poesia se naște în mod spontan la toate popoarele, fie cāt de primitive. Vedem astăzi în șful poporului nostru, cum ea de multe ori este efectul neșijloci al impresiunii. Un șemînt învoluntar — și eată o doină; o întem-plare, o catastrofă — și eată o baladă; un fenomen, o credință, un joc de cuvinte — și eată o leg-udă, un basm; o piteală — și eată un proverb; o asociatiune de idei, o analogie neașteptată

— și eată o ghicitoare. (v. B. P. Hașdër, Ouv. d. bér. II. pag. XIX.)

Toate popoarele, fie cāt de primitive, au crezut și cred în existența unor ființe mai înalte, bune sau rele, în existența unor zei și demoni, cari au influința asupra sorșii omului și asupra lucrurilor din lumea această. În onoare zelor și pentru căt garea bună-voinței lor oamenii încă din cele mai vechi timpuri au început a ridică temple, cari ca produse de artă formează începutul arhitecturii; ear' din înșuința oamenilor de a reprezenta zeii în forme sensibile prin statul și icoane depinse și de a înfrumșea templele zelor ou felurite ornamente s'a născut arta sculpturii și a picturii.

Un păstor în fața priveștei încantătoare a naturei, înconjurat de codrii seculari, în liniștea tainică de multe, ocultată numai de murmurul lun al pârșului, ce curge în vale, și de cāntecul vre-unel pasări, — inoape a cānta o doină, ori apucă fluierul și suflă în el jaină, ou să-și descopere dorurile și sentimentele sufletești seu. Eată dară începutul musicii.

Toată abundența da idei și sentimente din viața noastră sufletească își are sorgința principală în impresiunile lumii externe. Acestea sînt izvorul nu numai al cunoștințelor noastre, oi și al artișlor, ba chiar și al religioșilor.

Știm însă, că nu toate lucrurile externe ne impresionează într'un fel. Unele prin forma lor ne delectează șim-

FOIȚA „TRIBUNEI“.

Despre efectul arti.

Discurs ținut cu ocaziunea adunării generale a societății pentru crearea unui fond de teatru național român, în ședința primă ținută în 1902 Septembrie 1902 în Bistrița.

De

Ioan Păcurariu, profesor gimnazial.

Onorată adunare!

Cānd în aceste momente solemne m'e prezint la acest loc, ca cu permisiunea Vener. domn president și a onoratei adunări să tractez o chestiune științifică, care stă în oare-care referință cu scopul societății pentru crearea unui fond de teatru național român, trebue mai āntăiu să vē declar, că adunarea aceasta atāt de impunătoare și compusă din persoane așa de alese îmi inspiră un fel de sfială și o neîncredere în debilele mele puteri mai ou seamă, dacă m'e gândesc, că 'mi-am ales de temă a discursului meu o chestiune cam dificilă și prea mult contraversată din estetică, o chestiune, pentru a cărei completă rezolvare m'e simt prea puțin destoinic.

Voiesc, să vorbesc despre efectul arti, voiesc adecă să arăt, cari sînt

*) Ziarele și revistele, cari au publicat rapoarte detaliate despre decursul acestei adunări, sînt rugate, să binevoiască a reproduce și acest discurs.

siunea milenului. De altfel ca oaspe noul nu putea altcum: să-l batjocorească în casa proprie a ceva noaptea. Maghiarii însă au privit la vorbele lui Wilhelm o aprobare a politicii lor. Dacă Germania până în timpul mai apropiat și-a jucat propria ei politică de-a vîna interesele pe conta libertății popoarelor, nu urmasază să ea ar consimți cu mijloacele de asuprire să se aplice față de Germania de aici, nici față de celelalte naționalități oprimată.

Și în Germania opinia publică începe a se limpezi tot mai mult. Oameni nepreocupați, acei profesori despre cari vorbira Bismarck încep a lua partea celor oprimati. Ca să nu amintim de alții revenim la deputatul Hass, care l-a interpellat pe Bülow. Impedecat prin un incident familiar revine la declaratiunile lui Bülow, publicând în foile din Germania asea parte din discursul sau ce l-ar fi ținut în Reichstag, ca răspuns la vorbirea lui Bülow.

Hass spune, că a comunicat lui Bülow cele ce avea de gând să spună, cancelarul însă l-a desăvîrit, cer' el a cedat. După răspunsul lui Bülow însă n'ar mai fi putut retăce a se plînge de următoarele:

— Bărbați de poziție foarte înaltă au luat atitudine contra Germanilor din Ungaria și s'au amestecat astfel în afacerile interne ale Ungariei. Aceasta se afirmă cel puțin din parte maghiară, fără ca din parte germană să se fi desmintit oficial, tot așa cum nu s'a dat o desmintire când în toamna anului 1902 maiorul Bülow, atașat militar german în Viena, a zis cu ocazia manevrelor din Ungaria, că guvernul german sau imperatul german doresc sincer clădirea statului național maghiar în Ungaria, chiar și cu prețul nimicirii celor 2 1/2 milioane cetățeni de limbă germană. În fine, zice Hass, am voit să atrag atențiunea reprezentantului politicei noastre externe asupra tendinței Maghiarilor de a nimici armata comună austro-ungară și de a înființa armată națională maghiară cu desființarea limbii germane oficiale. Cancelarul imperiului ar fi fost în cele din urmă silit a recunoaște, că aici este vorba de un interes internațional al triplei alianțe, așadar' despre un lucru, pentru care imperiul german cu tot dreptul ar fi putut ridica plângere, fără ca să fi trebuit a se amesteca în afacerile interne ale Ungariei.

Tinerimea maghiară poate să foloseze telegrafice pe Bülow precum a făcut, poate să se linguească și să preamărească pe cancelar pentru declarațiunile, la părere favorabile Maghiarilor. Astăzi Germania, în virtutea constelației politice, are lipsă de armata Austro Ungariei. De aceea dușmănoasă nu se poate arăta monarhiei noastre. E întrebare însă că nu pot colida în timpul cel mai scurt interesele Germaniei cu ale monarhiei noastre și atunci care va fi ținuta Germaniei față de Maghiari?

Germania azi e condusă de interes egoistic. Ca mîne forța împrejurărilor o va aduce ca să-și schimbe rola.

Impresiunea sublimului natural este sorganica cea mai puternică a artii și a religiei.

Oine a fost odată la fîrmurii mării și a văzut nemărginita întindere de apă, oine a văzut valurile furioase sbătîndu-se de stînci, oine a auzit vetele mării și a simțit pămîntul clătîndu-se sub picioarele sale, — acela a putut simți, căt de abundantă e viața pentru inspirațiunea poetică poate fi o astfel de impresiune și a putut să se convingă despre adevărul cuvintelor, că noăiri nu se simte omul așa aproape de dumnezeire decât aflîndu-se pe fîrmurii mării.

Revista esternă.

Revista esternă.

Revolta în Marocco.

Ziarul »Herald» vestește din Tanger, că aderenții pretendentului au statat orașul Sale, care și din punct de vedere strategic e de mare valoare. Semnificațiile de pe litoralul mării mediterane s'au alăturat la pretendent. În schimb 3000 de soldați din tabăra pretendentului au trecut pe partea Sultanului. Dacă ar fi să facem o revizită asupra luptelor de până acum, — domitoriul legitim e în poziție mai favorabilă ca pretendentul Buttamara.

Regele Eduard și Loubet.

»F garo», anunță că regele Eduard, venind la Lisabona, va intra în continent, vizitînd Spania, pe urmă va trece prin Cannes și Villafranca la Paris spre a se înfălni cu Loubet.

Din China.

Mișcarea Boxerilor în China continuă. Guvernul chinez nu poate răsti cu cetele acestor răsvrătitori. În ctra ea imperială e mare consternația, de oare-ce guvernul francez a făcut cunoscut imperatului Chinei, că dacă nu va sugruma revolta în provincia Kwangsi, va trimite acolo trupe franceze.

Știri mărunte.

Alegerile pentru Reichstagul german, după informațiile lui »Nord. Allg. Ztg.», se vor fixa probabil pe 18 Iunie c.

Țarul a încredințat pe viceamiralul Avelan cu conducerea ministerului de marină rusec.

Presidentul Castro, după telegrame sosite din Caracas, și-a retras — demisia.

Din America.

Din epistolele, ce primește »Foaia Poporului» aproape zilnic dela Români din America, comunicăm următoarele:

Societatea Româna Traiana

din Canton (Ohio) a avut în 22 Febr. adunerea generală, la care au participat 36 membrii, și anume: Iosif Veloclean, pres., Cicolova-Montană, Simion Danou, vicepres., Nicolae D. Neagoe, secr., Viștea-infer., Gavrilă Grecu, cassar, Ruja; Ilarie Botexan, Orăștie, Ioan Bucneriu, Ruje, Șerban Șinteu, Voila, controlori, Pavel Godan, Chiril Blehuțiu, Viștea infer., Achim Popa, Valhid, Andreiu Bodărneș, Becean, Ioan Clora, Viștea-sup., delegați, Mihai Veloclean, Cicolova-Montană, Ioan Gabor, Voila, traductori.

Membrii fondatori.

Gavrilă Gabor, Silvestru Danou, Vasile Sandru, Simion Borzea, Pavel Șandru, Viștea infer.; Ioan Bursu, George Hoajă, Ucea-sup.; Ioan Șerban, Dionisie Poooiu, Vasile Ghindea, Vasile Focui, Viștea-sup.; Ioan Nistor, Nicolae Hăntău, Hendorf; Artenie Marin, Lisa; Ioan Parască, Dejan; George Rătoiu, Ioan Mătă, Dăigoară; Nicolae Petrișor, Recea; Vasile Butială, Saska-Montană; Ioan Bărsan, Corbi; Mihai Tănase, Sâmbăta-infer.

Dl Simion Danou ne scrie, că are speranță, că în curînd se vor înscrie și mai mulți, de oare-ce aproape zilnic se întîmplă, ca să se schilăvească câte unul ba la o mână, ba la un picior. Afară de aceea mulți stau timp mai scurt sau mai lung fără lucru. Până acum erau obicinuiți, ca să facă coleote pentru unul, care se nenorocea sau rămănea fără lucru. De aici înainte nu se va mai întîmpla lucrul acesta, pentru-că ori cine se poate asigura făcîndu-se membru la aceasta societate.

Tot din epistolele primite din Canton aflăm, că se află unii Români alabi, cari s'au dat beției și mai bucuos își cheltuesc banii pe nimicouri, decât să se gîndească la asigurarea viitorului lor și al familiilor. Aceștia n'ar trebui să uite, că prin aceasta nu numai că-și strică lor, dar' strică și numelui celui bun al Românilui. Ar fi trist, ca și noi să ajungem la vetea la care au ajuns pe alocurea în America Maghiarii numiți pe acolo Huni, vîzîndu-și așa de sălbateci.

Societatea »Cultural»

din Pittsburg (Pensilvania) și-a ținut în 8 Martie adunarea generală, în care a ales pe redactorul »Foi Poporului» membru de onoare. După-omn ne scrie presidentul acestei societăți, dl Ilie Martin, de origine din Săliște, o parte din membrii societății se întrunesc de două-

ori pe săptămîna seara pentru 2 ore de cântări. Ei au mare lipsă de cărți, mai cu seamă de unele, din cari ar pute învîța ceva, ca să dea un mare concert românesc în America. Membrii sînt entuziasmați și plini de speranțe de reușita reuniunii.

Reuniunea Româna Carpatina

înființată la insistența bravului Român, dl Pavel Borzea din Viștea-inferioară, încă dă înainte. În ultima ei ședință a hotărît să se facă membră la »Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român». Taxa de doi dolari s'a și trimis »Foi Poporului», care o a dat la casariatul »Asociațiunii».

Jidanii din America.

Despre nația aceasta ne scrie dl Ioan Petrișor, acum în Canton, următoarele;

De-ale Evreilor.

Am cetit și aci în America mai în toți numerii »Foi Poporului» despre Jidenii din țeara noastră. Dar' să credeți, că aici aci în America nu sînt de laudă. Un Român tot are unde trage, de găsește de ai lui, oameni buni, dar' Jiden la Jidan nu se duce, că cei din America nici nu voesc să știe, că-i nația lui, fără tot cu Români nostri au și ei noroc, că se prefac în nație română și așa capătă de lucru. Dar' la cas, că se află cine e, îl dă afară deloc din lucru și-i silit să meargă la ceilalți ortaci ai lui să se ocupe numai cu dărburi de fer adunat de pe drumuri; mulți, foarte mulți vezi bună oară ca și pe la noi cu adreptuțele legate în curea și luăadu o la sînătoasa ea și cănele cel turbat, care nu mînăncă câte o săptămîna.

Așa trăiește și feciorul lui Daichiu din Arpașul-inferior. Evreii americani nu mai rușine fac nației lor jidănești din Europa, pentru că cea mai mare plăcere au de carnea de porc, nu mai zic că nu o mînăncă. Pentru-ce? Pentru-că au apucat pe poteca aceea, și nu pot cărnii în nici o parte.

Dela »Economul».

Adunarea generală a institutului de credit »Economul» în Cluj s'a ținut în 18 Martie st. n. la 10 ore sub presiul dlui președinte Artemiu Sarkadi, caucione în Oradea-mare, fiind prezenți 29 acționari reprezentînd 873 acțiuni cu 491 voturi.

Adunarea a decurs în cea mai plăcută armonie. Toate propunerile direcțiunii au fost primite, și direcțiunii i-s'a adus mulțumită pentru rodnicia activitate ce o desvoaltă întru înflorirea acestui institut.

În următoarele culminează starea acestui institut:

- 1. Fondul de rezervă . . cor. 106 830 41
- 2. Fondul special de rezervă 29 942 12
- 3. Fondul de pensiuine 34 111 05
- 4. Fondul Alea. Bohățel în amintirea primului președinte 1 600.—
- 5. Fondul mesei studenților scoademicii la care instit. a contribuit cu suma de 1400 cor. 1 856 42

La acest fond au mai contribuit în timpul din urmă următorii:

- »Detunsta», institut de credit și econ. Bucium cor. 60.—
- »Racoțana», institut de credit și econ. Șeica-mare 10.—
- Nicolae Racoța, medic, Șeica-mare 10.—
- »Zărăndeanca», institut de credit și econ. Băița 10.—
- »Murșaganul», institut de credit și econ. 20.—
- Stefan Havași, propr. Cluj 150.—
- »Lipovana», institut de credit și econ. Lipova 20.—
- »Auraria», casă de economii Abrud 200.—
- »Doina», institut de credit, Cămpeni 100.—
- »Lucașfărul», institut de credit și econ. Vîrșeț 20.—
- »Corvinseana», institut de credit și econ. Hunedoara 20.—

După adunare toți acționarii au convenit în restaurantul hotelului »N.w York» în onorarea noilor membri aleși în direcțiune Dr. Elie Dăian, vicepreședinte al institutului »Economul», Victor Illyeș și a membrilor din comisiunea de revizuire Gavrilă Pop, paroch în Feleac, și Antoniu Mandael, șeful filialei »Transilvania» din Cluj, unde și-au petrecut până la prînz, când s'au despărțit ca frații, ducînd cu sine cele mai plăcute impresiuni și speranțe despre institut.

Cronica zilei.

Sibiul, 27 Martie n. 1903.

Întîlnirea regelui României cu regele Greciei. În primăvara asta, mergînd regele Carol la Abazia va ave o întîlnire cu regele George al Greciei. Se vor face, pe cum se spune, înțelegeri în privința Macedoniei.

Distincțiune. Deputații distali George Szerb și Berthold Weiss au fost numiți consilieri de curte r. u.

† Poetul Iuliu C. Săvescu. Alături a murit în spitalul poștal Iuliu C. Săvescu. Amicii talentatului poet, mort în floarea vîrstei, repus de ofiță și miserie, vor da după mormîntarea poștului o serbare la Ateneu, pentru a-i se tipări operele inedite și a i-se ridica un modest bust. Sculptorul Speethe va lua astăzi măsca regretatului poet.

Dl Dr. Iuliu Coste a depus cu bun rezultat în 24 Martie a. c. cenzura de avocat la Budapesta.

Tubuleul lui Ibsen. Din prilejul aniversării a 75 a a nașterii, bătrînul scriitor Ibsen a primit între multe alte felicitări, următoarea telegramă dela regele Oscar al Suediei:

»Cele mai sincere și mai ferbinți felicitări din prilejul subleului tîu de 75 ani. Viața ta frumoasă e plină de merite și fapte, cari sînt rala patriei. Dumnezeeu să-ți dea putere de muncă și viață îndelungată. Asta îți o do rește din inimă, al tîu prietin Oscar».

Cîtă apreciere, — cîtă căldură în țările acelea ghețoase.

Regele Oscar știe, că Ibsen a fost mai mult pentru patria sa și pentru lume, decât un Feldmareșal bună-oară.

Neologul Sibiului B. Șohorca, preot greco catolic, după un morb îndelungat, prezăcut cu sf. sacramente ale muribunzilor, în 24 Martie a. o. la 2 1/2 ore dimineața și-a dat biîndul și nobilul seu suflet în mîinile Creatorului în anul al 52-lea al stății și al 27-lea al preoției. Rămășițele pămîntești ale scumpului defunct s'au așezat spre odihna vecinică în cimitierul bisericii gr.-cat. din Sângeorgiu-român, Joi în 26 l. o. la 11 ora. m.

Maxim Gorki — mare proprietar. Ca ilustrare a nepăsării noastre literare, dăm următoarea știre: Scriitorul rus Maxim Gorki în urma romanțelor și pesie tot a scrierilor sale literare, a devenit milionar. A cumpărat o mare moșie lângă Volga cu 1 milion coroane. — Sărmanii autori români, Dacă voesc să scrie și să tipărească o carte, pe lângă aceea că scriu nerecompensați, mai au să suportese și spesele de tipar de oare-ce numărul acolora, cari cumpără cărți la noi în Ungaria, se mărginește între 80—100 de înșp. Când va da cerul să spălăm și rușinea asta?

La fondul de 20 bani, întemeiat de »Reuniunea sodalilor români din Sibiul» pentru acuzarea unei case cu hală de vînzare pe seama meseriașilor români, au mai contribuit următorii d-ni: Dl Ioan Străulea, notar în Jina, în numele seu și al soției sale Maria n. Paca și al copiilor sei Dumitru, clerici, Pavel, stud. IV. gimn., Vasile, stud. I. gimn., Merina măr. O. Berghazan (Loman) Nicolae, Elena, Maria, Corneliu, și George, pentru fiecare 20 bani, în total 2 cor. 20 bani; dl Demetriu Munihiu, notar Resiu, în numele seu și al soției sale Hermina n. Hutter și al copiilor sei Liviu, Hermina, Valeriu, Dumitru și X. pentru fiecare câte 20 bani, în total 1 cor. și 40 bani; dl Adam Miou, notar în Poiana, în numele seu și al soției sale Aurelia n. Ciugudean, al fiicei sale Victorie, și »Y» și al soarelui sale Mina Ciugudean, pentru fiecare 20 bani, în total 1 cor.; dl Dionisie Juga, notar în Rod, în numele seu și al soției sale Maria n. Dobrescu și al copiilor lor Veturia, Petru și Maria, pentru fiecare câte 20 bani, în total 1 cor.; dl Ioan Floresan, notar în Lez, 1 cor.; dl Ioan Stoiciușca, ales paroch în Inari, în numele seu și al părinților sei Ioan, preot, și Elisabeta n. Ghibu (Săsciori) și al doarei R. V. (Pian) pentru fiecare câte 20 bani, în total 80 bani, »Fără număr» 40 bani și Vic. Tordășianu 20 bani.

Fabricanții de antichități. Au băgat groaza în direcțiile Muzeelor. Fiecare oauă să vadă cum și cu ce au fost păcăliți în timpul din urmă. La Paris direcția Luvrului, în urma declarațiunii lui Elyna, a hotărît să asvire coroana Semiramidel, de oare-ce s'a aflat o fabrică de reliqui, de antichități, care fabrica în secret aceste antichități apoi le vindea muzeelor cu preț mare.

Cărțile postale Giron-Luiza. La Paris s'au pus de un editor în circulație cărți postale cu portretele lui Giron și al Luizei de Toscana. Giron a cerut poliției să oprească vînzarea lor.

Studentii din Agram. Am dat știrea că studenții din Agram au organizat alături noaptea demonstrațiuni contra Ungurilor, fluierînd înaintea palatului oșilor ferate ungurești unde s'au înscrispții în limba ungurească și au murdărit cu cerneală edificiul, încercîndu-se a smulge inscripțiunile. Alergînd poliția a respins pe studenți. Până la două ore din noaptea s'au făcut încercări zădărnice d'a se smulge inscripțiunile. Localul poștei centrale a fost de asemenea murdărit. În strigătele și dueldelle studenților se auziau cele mai teribile insulte la adresa Ungurilor și după câte spun ziarerele și telegramele din Croația, turburările sînt departe d'a se potoli, se prevede, că ele vor lua din ce în ce un caracter mai acut.

Complicele lui Balmasoff. La Roma a fost arestat în »Grand Hotel» un individ numit Gotz, de origină Rus, care dusea un traiu luxos, împreună cu tatăl și sora lui. Pașaportul găsit asupra lui era pe un alt nume.

Comisarul italian era însoțit în momentul, când a operat arestarea, de viceconșul rus din localitate și de un înalt funcționar al poliției rusești. Gotz, care este acuzat de complicitate în atentatul lui Balmasoff, care a asasinat pe fostul ministru de interne al Rusiei, Si-piagin, a protestat cu energie contra arestării sale, declarînd că este socialist, dar' nu anarchist. Documentele mai importante găsite asupra lui, au fost trimise imediat ministerului de interne la Roma.

Vicinalul. Trenul vicinal de persoane dintre Reghin și Vășărhely s'a răsturnat, pornind din Vășărhely, la halta nrul 2. Vagoanele s'au zdrobit, dar' moarte de om nu s'a întîmplat de oare-ce în tot trenul n'a fost nici un singur călător. Se spune, că Sécui și azi se tem încă, să se urce în tren.

Turburările din Rusia. »Frankfurter Zeitung» află din Rostov (Rusia) următoarele amănunte asupra turburărilor de acolo: Trei mii de lucrători dela căile ferate au năvălit în centrul orașului, înarmați cu ciomege, cîntînd imnele lucrătorilor și desfășurînd steaguri roșii cu inscripțiuni oprite. Dinții strigau: — Voim opt ore de lucru. Două escadroane de cazaci i-au respins. Un oficer de poliție, fiind lovit cu un ciomeg, a căzut cu oraniul despiat. Trei cazaci au fost răniți de moarte cu lovituri de petri și cu focuri de revolver. Lucrătorii au avut 17 răniți, unii dintre ei fiind răniți de copitele cailor. S'au făcut 30 de arestări.

Crimă înfiorătoare. Pe când tinerele fiice ale comandantului garnizoanei de aici cumpărau fructe din prăvălia unui Persian, acesta le-a asasinat și a acunos cadavrele în niște lăzi. Tatăl fetelor descoperind crima, a ucis cu focuri de revolver pe persian.

Răscola studenților italieni. Răscola studenților în Italia continuă. În toate orașele autoritățile se arată neputincioase. Numai consiliul socialist din Medena se arată energic, amenințînd pe studenți, că dacă nu încetează cu turburările, li-se vor aplica pedepse grave.

În contra jenuților. O adunare de peste 2000 de persoane din orașul Magdeburg a făcut o întrunire de protestare în contra acțiunii și propagandei jenuților, ca fiind adversari imperiului german și dușmanii de moarte ai bisericii protestante.

Și din Bucovina emigrează. În câteva sate din împrejurii orașului Cernăuți, în Bucovina, emigrările au luat proporții foarte mari. Țărani părăsesc în masă satele, vînzînd pămîntul pe un preț de nimic. Cei mai mulți pleacă la Canada. Din satul Rozs au plecat 25 familii (115 persoane), din satul Marmornica au plecat mai mult de jumătate.

Grevele studenților spanioli. Grevele studenților în Spania continuă și se petrec lucruri grave. Poliția și armata alungă studenții de pe piețe cu armele, rînindu-și.

Socialiștii în Berlin. La Berlin, socialiștii s'at furioși, că deputatul lor Zurbel a fost dat la judecată pentru crima de lesmajestate, de oare-ce în discursurile sale la meetingul socialist a insultat pe împăratul.

Afacerea Cavaignac — Jaures. Din cauza polemicii în afacerea Dreyfus, Cavaignac a provocat la duel pe deputatul socialist Jaures. Martorii lui Jaures refușă de a admite duelul, zicînd că Cavaignac a răspuns deja printr'o scrisoare injurioasă la articolul lui Jaures. Desebit de aceasta, dinții nu voesc să espue pe Jaures, ceea ce ar înfăzișă destăinuirile în privința lui Dreyfus.

Credință răsplătită. În 19 l. a. a fost la minele din Boița o sărbătoare frumoasă. Avram Stancu, unul dintre șefii lucrătorilor, a îmblănit 50 ani de muncă în mine. Din ocazia aceasta Monarhul i-a conferit crocea pentru merite cu coroană. La sărbătoare s'a prezentat căpitănelul reg. de mine Oalberg. S'a celebrat liturgie, s'au ținut vorbiri ocazionale, urmând apoi petrecere populară. Toți minerii au avut în ziua aceea liber, mulțumită proprietarului minelor, dl I. F. Zeibig.

Oficieri suedezi. Oficieri suedezi, cari vor comanda gendarmeria din Macedonia, vor primi lunar câte 1200 lei de ficcare.

Leacul cancerului. Lui Frankfurter Zeitung i-se scrie din Queensland (Australia), că doi bolnavi de cancer (rac) s'au vindecat perfect prin consumarea de zahăr brut așa zis melas. Un alt raport, sprignit cu atestată autentic medical, spune că în spităul din Molong, (tot în Australia) doi bolnavi de cancer, între cari unul avea chiar cancer de stomach, față cu cari medicii renunțaseră la ori-ce speranță de a-i pute vindeca, au fost vindecați perfect cu ajutorul melasului.

Răsunare. Stan Țiganul e soldat permanent la infanterie. Cu instrucția o duce el cum o duce și mai bine și mai rău, dar' cu teoria se schimbă afacerea. Nu se împacă cu ea și pace! Câte aresturi, câți ghionți, câte palme n'a mâncat. De câte ori nu i'a venit să-și ia lumea în cap, să deserteze. Sărmanul, când vede pe instructor, par'că vede moartea. S'ar băga și în gaură de șarpe să scape de știrie. Într'una din zile leșind dela știrie, ca întotdeauna cu față plină de vântăi, cu gura sângerată, toți camarazii se fac cere în jurul lui.

— El' cum ai scăpat, măi Țigane? Câți ghionți, câte palme ai încasat? — Haoliu! Sărac de maica mea, se vâlcărește Țiganul, m'a omorât tâlharul de don' sergent pentru Altea. Sa regală... că oia n'am zis bine... Da las' că m'am răsunat și eu, rânjește baragladina triumfător. — Cum? întrebă toți mirăți. — Iaca bine! Lam injurat... în gând (!)

Gard verde. Cine vooște a ave un gard ieftin, vooștie și absolut impenetrabil și-l poate procura mai bine plantând pădureși. Ghediția (spini cu coroană, spinul lui Christos sau pom de bobo spinos). Proprietăți mai mari, comune de munte, curți de câmp, măierii, grădini, cimitero etc. etc. se pot închide mai ieftin prin un astfel de gard la care se poate face și o ușă cu cheie. O mie de pădureși ajung pentru un gard de o lungime de două sute metri. La ficcare comandă se alătură și o instrucțiune cu desemnuri pentru plantare. Listă de prețuri, frumos tipărită și cu ilustrații colorate capătă toți cari se adresează la firma: »Prima școală de vierit din Ermelék, Nagy-Kágya, p. u. Székelyhid. Atragem totodată atențiunea și asupra inseratului de pe pagina a patra a ziarului nostru de azi.

Toată lumea știe, că sēmēnța de napi de nutreț a lui Mauthner dă recolta cea mai bună, că sēmēnța de legumă a lui Mauthner e cea mai bună și că sēmēnța de flori a lui Mauthner dă cele mai frumoase flori. Cu un cuvânt: Sēmēnțele lui Mauthner sânt cele mai bune, dau recolta cea mai abundantă și sânt umilitor de ieftine.

Știri economice, comere., jurid., industr.

„Reuniunea Economică“ din Oraștie a împărțit între membrii sei în săptămāna trecută 640 altoi, mai numai meri pătuli, primii din școalele de pomi ale statului din Geoagiu și Turda, și vre-o 10 măji metrice de trifoiu ales (plombat oficios).

Zilele acestea îi vor sosi încă 700 pruni bistriți altoiți din școala de pomi dela Făgăraș, cari se împart membrilor pe lângă același preț minimal de 14 cr. firul, altoi cari, cumpărați direct, nu se pot căpeta din 30—35—40 cr. unul. Așa că la ficcare altoiui membrii au căștig de câte 15—20 cr. pe lângă că ajung a ave altoi frumos lucrați și crescuți, cari în anul al doilea deja dau roadă.

La ficcare chilogram de trifoiu, membrii crută, față de prețul de prăvălie, la primii 10 chlgr. câte 17 cr. la chlgr. la ceialalți câte 7 cr. La cele 15 măji de trifoiu se a procurat Reuniunea, a făcut membrilor sei o crutare de 120 până la 130 fl.

Băncile din Austria. În Austria își are ficcare comună mai de dai Doamne banca ei. Venitele acestor bănci nu intră însă în punga acțonarilor, ci se folosesc numai și numai pentru instituții culturale și economice în comuna aceasta. La noi pot face lucrul acesta băncile Raiffeisen, de cari ar trebui să fie în ficcare sat românesc.

Noul tarif pe zone. După cum se știe cu 1 Ian. a. c. s'a publicat un nou tarif pe zone. Călătoria poate fi întreruptă cu ori-ce bilet odată în 24 ore, numai întreruperea trebuie anunțată numai decât la șeful stațiunii.

Dela băncile noastre. »Bistrițana«, în Bistrița. Profit curat de Cor. 18,517.—, depuneri spre fructificare cor. 642,174.—, reserve cor. 103,142.—, fondul de pensiuine cor. 29,646.—.

»Bocșana«, în Bocșa-montană. Depozite spre fructificare cor. 229,729.—, fondul de rezervă cor. 26,024.—, profit curat cor. 11,193.—.

»Dunăreana«, în Timiș-Cuvin. Fondul de rezervă cor. 3000.—, profitul curat cor. 7401.45.

»Economia«, în Lugoj. Capital social cor. 87751.—, depozite spre fructificare cor. 119367.—, rezervă cor. 13,143.—, profit curat cor. 7260.—.

»Gavosdiana«, în Gavosdia. Cap. social cor. 5629.—, depozite spre fructificare cor. 2340.—, fond de rezervă cor. 951.—, profitul curat 518.95.

»Hafegana«, în Hafeg. Depozite spre fructificare cor. 379921.—, rezervele cor. 13,262.—, profit net cor. 27,230.—.

»Nădlăcana«, în Nădlac. Depozit spre fructificare cor. 153.000.—, fondul de rezervă cor. 8862.—, profit curat cor. 9103.—.

»Oraviciana«, în Oravița. Depozit spre fructificare cor. 1,347.791.—, rezervă cor. 191.731.—, fondul de pensiuine cor. 5886.—, profit curat cor. 39,261.—.

»Piugarul«, în Săcădate. Profit curat cor. 211888, depozit spre fructificare cor. 32,148.—.

»Schintia«, în Tēura. Depozite spre fructificare cor. 17,964.—, reserve cor. 4146.—, profitul curat cor. 2387.—.

ECONOMIE.

Impărțire de pădureși.

— Invitare. — Înștiințăm pe această cale pe toți membrii Reuniunii noastre agricole cum și pe conducătorii școalelor de pomi, că subscrisul comitet central va împărți Marți, în 31 Martie n. c., la orele 11 din zi, 15.000 meri, peri, pruni și cașigi pădureși. Pădureșii se împart în mod gratuit și se pot lua în primire la locuința subscrisului president (str. Cruoi nr. 7). Cei împărțișiți primesc unicul angajament: a ne raporta la timpul seu despre prăsierea pomilor dăruiți. Sibiū, 26 Martie n. 1903.

Comitetul central al Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului.

Dem. Comșa, președinte. Vic. Tordășianu, secretar.

Tribuna Literară.

Un „om“ fericit.

— Impresii din viață. — Fereastră mea dă în grădina unor oameni modești. Pare a fi o familie; un bărbat în floarea vârstei, soția lui, apoi o copilă ce bate n spre primăvară și în sfirșit un copil de trei anișori.

Duminecă mai sosește la vecinul mei doi, cari seamănă la port ouei, ear' după mișcări imi dau de bănuit că-s luai de curând. De sigur, sânt rude.

Dintre toți membrii acestei familii, eu mă simt atras cătră micul Titii, cum îl strigă ceialalți, și cătră copila de șeptesprezece ani. Nu flința drăgălăge a copilului, nici frumosul păr adus pe spate al fetii, mă încântă de câte ori îi vnez; totuși, când ei apar în grădină, nu mai sânt bun de nimic; rămil pe soacn, ou ochii ținți, pierdut în gânduri rătăcite. Dacă mă întreb ce, de ce și la cine am cugostat, nu vei afla. Nu știu. Nici nu vreau să știu. Sânt plăceri, cari țin mult, dar' când se șterg, se uită; sânt plăceri cari țin puțin, dar' leasă urme neșterse: eu prefer pe cele dintăiu. Pentru mine, numai momentul de față are preț; ce a fost mai înainte, e abstract pentru-că nu-l pot readuce; ce va fi, e abstract pentru-că nu-l pot ghici. De ce m'ași hrăni ou iluzii deșarte sau cu amintirile unor vremi petrecute bine când, mâne, poimăne, poate o bătaie, numită de oameni secundă, dată de un vîrf, care fugă în neștire după ceialalți vîrf al unui ac — ar pute spulbera tot?...

Așa că las pe alții să adune cugestările, să cetească în suflute. Ce orudă

e soartea! Unii — și sânt atăția — nu pot oeli într'o carte: nu știu și pace! Alții — și sânt atăția — cetece în suflute: cetece și pace! Orde-i și pe unii, crede-i și pe ceialalți!

Așa ou copilul vecinului meu. Căt ține lucrul, cei mari aleargă de-acolo până acolo. El nu-l lasă; îl urmărește de tatăl seu. îl apucă frumuge de haină, îl trage; în colțul drept se uroă, în neștința-i copilărească, pe gisurile unui puț, bălăcind ca o mlușe. Tatăl se ivește, îl smulge ou furie și-l duce la poartă murmurând.

Acî însă supărarea trece: mititelul i-a suris, închizend ochii ou giretenie. A început să-i sară în brațe, gata să oază jos, și se prăpădește de ris; când și când scoate vorbe auzite prin casă. Și ride mereu.

Sf'ă sigur că cea mai cumplită mănă dispere ca un nor pierdut pe aripile vântului, când un copil va vrea să rize, așa cum numai el știe. E ceva dumnezeesc în sufluteul acestor mici ființe; a fost lăsat pe lume copilul ca leao al celor mai nepătrunse dureri.

Intro' după amiază, mama scobori scara repede, năpădită de supărări; se vedeă după ochii umezi de lacrimi, după bătăile pieptului.

Toomal cercam să mi eșplo ce să fie, când Titii eș pe ucloara de sus; se uită nișel la dînea, apoi împletecindu-se, școlind tălpile sale late, încolăcînd picioarele dela gonunchi, se furișă binioș, ear' la spate, îl strigă la ureche: »Oucou!... Mama sară în sus și sbură ou el în casă. Par'că nu fusesă nimio mai înainte; în urmă răsună ecoul risetelor mulțumite ale copilului și rochia fășii prin iarbă...

Seara, Titii vine în brațele copiliei. Ea îl leagă ușor, îi arată flori albe, roșii... îl gădăli, și el ride, ride, și se sbate la sinul ei... îl așază pe buștea-nu dela poartă, se depărtează, îl privește și când se oază, îl prinde earăgi. După atenția, ou care îl îngrijește, pare că caută să se deprindă din vreme ou viitoare saroi ale vieții...

După-ou isprăvește jocul, Titii apasă buzele rument pe obrazii ei aprinși făcendu-o să se scuture...

Apoi se gândește departe. Visuri, visuri... se nase în suflute; în inima neatină încă încolțește un grăunte nou, și fără să vrea gândul seu sboară la dragostea din basme, unde se vorbește de sărutări, de fuga îndrăgostitilor, acouși sub poalele lunii, la umbra de fagi.

Ear' copilul adoarme pe acel sin neliniștit.

Ce fericiți o fi ei!... Cine a zis că nu poate fi »om-fericiți pe lume?! Aruncat din brațele unuia la pieptul altuia, mângăiat de toți, nu știe — n'a avut vreme să afle — ce e durerea. E mult pentru un om. Ce n'am da noi să ne vedem încodată la vârsta lui; să uităm tot ce a trecut, să alungăm grijile de mâne, să închidem ochii înaintea prezentului și distribuind printre fire mai înainte de umerii nostri, să ridem... Ear' une-ori, o copilă de șeptesprezece ani, înșetoșată de iubire, să se înduplece a ne purta la sin, să ne stringă în brațe și la sărutarea ei aprinsă, noi să răspundem gădălind-o ușor pe umăr, pe gât, pe sin... ou vîrfu nalușii mlădioase... Ea se va outremura de spaimă, dar' noi, repede și ou nevinovăție, îi vom aminti... că sântem micii... și spaima se va preface în plăcere, sărutarea în sărutări...

Ce fericiți am fi!...

Mihail Mora.

Iuliu C. Săvescu.

Ziele trecute s'a stins pe un pat din spităul Brăncovenesc, poetul Iuliu Săvescu, care se desoria astfel într'una din posibile sale:

Il cunoașteți: visător, Ca un suflute călător Gândul lui pierdut în zare Legături ou lumea n'are. Veselie, șgomot este Ca la nunta din poveste, Imprejuru-i toți petrec Și la glume se întrec. Îneș el nimio nu vede, Numă n'nu viu lui se norede; S'au deschis, legate'n flori, Porți de aur printre nori. Câte odată de se 'ntemplă Să-și ia mâna dela timpplă, Și să cete 'n jurul lui, Vede toate 'n reoi statul.

Sărac, străin și doborât de boală n'a dus să-și treacă ultimile zile la spl-

tal. Cătiva prieteni au organizat o serată la »Tinerimea Română« și produsul ei i'a mai îndulcit ultimele clipe ale vieții.

Atunci poetul Mircea Demetriad, amic intim, a scris un mișcător folleton în »Patriotul« arătând ce comoră de poezii a fost acel suflute, cătă duioșie și ou ce blândă resemnare își suportă mizeria și boala Iuliu Săvescu.

Mai ceteși încă odată câteva din acele perle ce strălucesc în comoră de poezii a poetului care s'a dus:

Imn cătră Tanit.
Zeită a luminii, al nopții rar iubit, Primește al meu suflute în sinu-ți liniștit, Ou dulcea ta lumină îmbracă-mă Tanit.

Regină
Când tu apari tăcută, când noaptea e senină, Toți codrii-ți cātă imnuri și florile suspină,

Regină
Vîzduhurile albastre se scaldă în lumină
Regină
Tanit

In mijlocul pustiei, pe templul părăsit. Cu mânie înșine, ou suflute umilit, Aștept a ta chemare. Primește-mă Tanit! Trimite

Zaimful tēu albastru, ou stele arite, Să mă 'nfășoare 'n raze prin sfere liniștite Umflat de vînt să sboare, zaimful tēu trimite.

Incă una:
Leana cātă: »Ceara galbenă e moale, Dar' ou mult mai galben e obrazul lui, Vai! sărmanul frate, de-o fi să se scoale Mai curēnd nimio d'asta n'am să-și spu. Dar' îl spune-oglanda, am să sparg oglanda. Vai fără oglanda, căt de tristă-i tinda!

Dar' ce păgubesc? Și ear' cātă Leana. »Rece e pământul: Ear' ou mai mult rece e obrazul lui, Și ce tare bate din pădure vîntul! De-o fi să se scoale, oare ce să-și spu? Parod' îl ved, se face earăgi foc și pară, Că-l lăsa să doarmă, ne-șnălit, afară.

Am să-l învalesc! Și 'ncep ou mâna a șpa pământul: De trei palme latul și de șapte-n lung Pe spinare pēru-i se lupta ou vîntul, Unghiile slabe înșe nu-i ajung, Și n'avēnd pe cine să-și desoacoe ura, Încep pământul a mușoa ou gura.

Cătă seară patul fratelui fu gata, Patul cel din urmă, patul tuturor, Binioș l'așază înăuntru fata, Pēru-i netezește, îl sărut-ușor, Apoi împărțește ou frățeoasă mână, Pentru un pumn de lacrimi, pumnul de țărînă.

Avea vre-o treizeci de ani, nalt, subțire și încovoiat de boală, blond ou ochii albaștri visători, tăcut și gânditor, el numai era în zilele din urmă decât umbra unui om.

O viață de mizerie, de lipsă dureroasă, viața tuturor poezilor, cari în loc să se schimbe ei după lume, vor să facă lumea după imaginația lor.

Un talent frumos, care abia acou, când poetul a murit, va străluci pentru toți...

Amintirea lui va fi vecinică, pentru-că, dacă el a avut o viață scurtă, opera lui are putere de viață.

Serdar.

Anul 1848

in

Principatele Române.

(Urmare).

Extract din scrisoarea lui S. Țaranu cătră Nicolae Bălcescu. 1848.

Iulie 17.

(Orig. Col. N. Mandrea).

Salutare și Frăție.

Iubite Bălcescule!

Soumpul meu Bălcescu! Într'o foaie a Poporului Sveran am vîzut numărul alegătorilor deputaților Adunării Constituante și nu prea mi-a plăcut, pentru că în sute, în care sânt doctorii, episcopii, advocații și alții, doctorii fără îndoașă sânt proprietari; numărul de o sută în care vor fi deputații țărani, deșă sași mare, dar' pentru-că sânt oameni cari nu cunosc interesul de a-și apăra drepturile lor, potrivit ou basurile Constituției, numărul proprietarilor se înșelege că rămăne firește mai mare, când în ocalăta sută, în care vor fi neguștorii, numărul se vede prea mic și prin urmare proprietarii în număr mai mare pot isbuti a introduce articolul proprietății earăgi în favorul lor, fiind ajutați oșebit și de intrigile lor și mijloacele de a cumpăra poate și pe mulți din cari

nu știu încă ce va să zică și ce este Constituția, ș. c. l. Vedeți bine că, de vreme ce Metropolitul a acordat cererea aristocrațiilor proprietari, poate să fi cugăndit el însuși a îmbunătăți și formele privitoare la dorințele aristocrației, ca un om în care eu nici odată n'am avut credință și nu m'am înșelat, precum mi-a dovedit călcarea jurământului seu ce a făcut în Cămpul Sîbozeniei în ochii a mii de oameni ce sburau de bucurie vîzēnd pe capul legii saore în fruntea lor, sēvîrșind un jurământ pe care numai ou sângele seu trebuia să-l calce, ear' nu altfel, dacă odată știa că este apostolul lui Christos, destinat să moară pentru turma sa ou moartea martirilor. Ah! Români, Români! De ce nu puteți voi în astă poziție să fiți un eu în toate înțepinderile voastre! Eu din parte-mi nici odată nu-l vou erta, nu-l vou stima și nu-l vou crede, dacă odată pe sfinții liberatori ai nației noastre române a îndrăsnit a-i declara în public de rebeliști și Constituția nelegiuită. Dar' poate are dreptate, pentru că nu este Român de sânge, ci din Armean prefăcut Român.

Iubite Bălcescule! Nu vă grăbiți în lucrări ce nu oer grabă, pe căt judecați pentru rezultat dorit. Vedeți bine ce deputați veți trimite în Rusia ou raportul general al țării pentru reconoșterea Constituției. Părerea mea nu este pentru altul în locul marelui Eliade, care este trebuincios aici, decât pentru părintele Ioan Znagoveanu, pe care îl cunosc bine, dl Aaron și dl O. Aristia. Nu Dionisie, măcar de s'ar îndatora și s'ar cere, nu alții, că este greu a se ounoaște oamenii. Și hărțile ou cari se vor duce toate șnuruite și pocoluite, prenumărate și încredințate de Guvern, pentru-că aristocrații au strine și iscălituri în parte și să nu se întemple vre o nenorocire nenădejdută. Frate! Schimbați pe sub-cărmuitorii ceții de acou, nu numai ceții din acest județ, ci și din ceialalte, pentru că sânt toți oameni ai tiranilor aristocrați, și vîz că împedică mult Constituția. Aici cel de Rîmnic, unde este un oraș, om bōtrān, fanatic, care astăzi nu corespunde nici ou datoria sa de mai înainte, nici ou Constituția, ale căreia pasuri le împedică. Cel de plau astăzi nu este decât șbirul de Căpitan Costache, bate, cășnește pentru Constituție și jăfuește. Cel de Grădiștea ou lunile nu-și vede postul, tiran, aristocrat, plin de patimi, ce nu sânt astăzi pentru slujbași, că și cel de Rîmnicul-de-sus. Țăranii nu știu că este glasul poporului ascultat, nu știu ce să facă, că înșeși ar striga, înșeși ar alege, dar' de unde știu pe cine? Ași mai scrie multe din ceea-ou cunosc, dar' le las a le desbate și a le face cunoscute dlui Administrator. Fii sănătos, iubitul meu, și să te vîz sănătos. Adio.

Salutare și Frăție.

Rîmnic. S. Țaranu.

În dos: Domnului Domn Nicolae Bălcescu, Secretarul Guvernului provisoriu. Salutare și frăție. La Palatul vechiu în București. (Va urma).

Știri literare.

Primum la redacție un mic, dar' practic Dictionar portativ pentru trei limbi, paralel, Român, German, Maghiar, apărut în editura Zeldner, Brașov, întocmit de profesorul gimnasiai Heinrich Sohlandt. Prețul 60 bani. Se află și separat, câte o parte, de exemplu partea celor cari vorbesc românește, pentru limba germană și maghiară, o parte separat, costă 20 bani. Recomandăm acest folositor dictionar ceterilor nostri, cari au trebuință de el.

Sosiți în Sibiū.

La 27 Martie n. 1903.

Hotel »Impăratul Romanilor«: Nagy, Dr. Iseckutz, Dr. Maniu, Cluj; Dr. Vlad, Orăștie; Dr. Uhlig, Heidelberg; Dr. Krauss, Sebeșul-năș; Dr. Ciuta, Bistrița; Langer, Zettau; Pilk, Meser, Lamp, Budapesta; Skliva, Pulitzer, Schwarz, Steiner, Viena; Ljubinkovits, Zernești; Lukacs, Brezou.

Hotel »Neurhrer«: Boltiescu, Rîmnic; Benedek, Medias; Hathazi, Benedek; Grafrot, Boskoop.

Hotel »Meltzer«: Zelechowsky, Alba-Iulia; Moteldovsky, Lugoj; Kejdos, Arad; Coclan, și soția, Căneni; Mieu, Poiana; Muntiu, Recliu; Iuga, Rod; Streulea, Jina; Florian, Laz; Iacob, Pesteș; Stofoșu, Ruscol.

Redactor responsabil: Ioan E. Prodan. Proprietar: Pentru »Tipografia« societate pe acțiuni Isăf Marichall.

